

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 28 april 2022

Datum GS-besluit : 24 mei 2022

Vragen nr. 47

Vragen van **Statenlid I. Kostić MSc** (Partij voor de Dieren) over sponsoren van “Bloemencorso Bollenstreek”, kritiekloze reclame voor schadelijke bollensector

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 28 april 2022 door het lid van Provinciale Staten, **Statenlid I. Kostić MSc** (Partij voor de Dieren), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Van 20 tot en met zondag 24 april jl. werd weer een editie van het Bloemencorso Bollenstreek georganiseerd. De organisatie spreekt op de website van “het grootste lentefeest” dat bestaat uit “bijna een week van activiteiten met kleurige en geurige hyacinten, narcissen en tulpen uit de Bollenstreek.” Er zijn ook verschillende side-events, inclusief een “kindercorso”. Alles staat in het teken van de promotie van de bollensector. De meeste bloemen komen uit de bollenstreek, maar soms worden ook bloemen uit bijvoorbeeld Frankrijk gehaald¹.

Nergens worden de problematische kanten van de bollensector genoemd. De bollensector is een van de grootste gebruikers van landbouwgif, waarbij de meeste producten buiten Europa worden afgezet. Het landbouwgif komt in de lucht en in het oppervlaktewater. Daarmee is de sector op dit moment schadelijk voor o.a. klimaat, natuur, biodiversiteit, waterkwaliteit en gezondheid van mens en dier. Artsen, toxicologen, milieudeskundigen en burgers maken zich grote zorgen. Wetenschappers wijzen op een gemiddeld 60 procent grotere kans op het krijgen van Parkinson voor mensen die met landbouwgif werken². Daarnaast zijn aanwijzingen dat er een verband is tussen het gebruik van landbouwgif en hartritmestoornissen³. Ook geven wetenschappers aan dat het nauwelijks bekend is wat de mix en stapeling van de vele giftige middelen met mensen, dieren, natuur en het milieu doet, en dat daar ook niet goed naar wordt gekeken bij toelating van middelen⁴.

Veel burgers zijn zich niet goed bewust dat een bosje bloemen zoveel schadelijke effecten heeft. Daarmee is er weinig prikkel voor de burger om een duurzame, biologische keuze te maken of te

¹ <https://www.trouw.nl/nieuws/franse-hyacinten-fleuren-bloemencorso-op~b69c3c02/>

² <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/risico-op-ziekte-van-parkinson-bij-blootstelling-aan-landbouwgif#:~:text=In%20ZEMBLA%20zegt%20hoogleraar%20Epidemiologie,op%20het%20krijgen%20van%20Parkinson.&text=Op%2016%20mei%202019%20krijgt,aan%20de%20gevolgen%20van%20Parkinson>

³ <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/pesticiden-veroorzaken-mogelijk-hartritmestoornissen-we-zijn-een-link-op-het-spoor~b2e08c21/>

⁴ <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/bestrijdingsmiddelen-alleen-apart-van-elkaar-getest-maar-niet-samen-experts-maken-zich-zorgen/>

consuminderen. Het voordeel van biologisch boven gangbaar wordt nauwelijks bekend gemaakt, terwijl voor verandering wel vooral wordt gewezen en gewacht op de consument. Het is daarom een gemiste kans dat zo'n groot evenement als het Bloemencorso Bollenstreek geen aandacht besteedt aan bewustwording rond de milieu-impact van de sector en de noodzaak om de transitie naar biologische teelt te maken.

Rol van provincie en communicatie

Vooraf het gebrek aan communicatie over die milieu-impact van de bollensector van de zijde van provincie Noord-Holland is onverantwoord, gezien de groene ambities die de provincie heeft. Provincie Noord-Holland reed namelijk op 23 april met een eigen praalwagen mee in de stoet van het Bloemencorso Bollenstreek en deelde het evenement via eigen communicatiekanalen.

De boodschap van de praalwagen zoals verwoord door gedeputeerde Ilse Zaal was goed: "We willen aandacht vragen voor natuurinclusieve landbouw waarbij agrarische ondernemers bij alle activiteiten rekening houden met de natuur op en rond hun bedrijf. Zij kunnen bijvoorbeeld bloeiende akkerranden aanleggen voor bijen en vlinders om zo de biodiversiteit te vergroten. Dat zie je ook terug op de wagen. Mensen en natuur zijn in balans met elkaar. Daarnaast laten het lieveheerbeestje en de regenboog de verdraagzaamheid zien tussen inwoners en bezoekers, maar ook land en stad."

Maar die boodschap was niet duidelijk voor het publiek. Bovendien werd met de gekozen communicatie niet duidelijk dat die 'natuurinclusieve landbouw', waarbij 'mensen en natuur in balans zijn', nog lang niet de realiteit is in de bollensector. Het wekte eerder de indruk dat de sector al zo milieubewust en natuurvriendelijk is. Terwijl slechts circa 1% van het areaal opengronds-tuinbouw (dit is inclusief de fruit- en sierteelt) en 0,7% van het aantal bollenbedrijven in Noord-Holland biologisch is.

Hiermee werkte de provincie mee aan kritiekloze promotie van de bollensector. Het feit dat de bloemen die voor de praalwagen van de provincie zijn gebruikt de gekopte bloemen zijn van de teelt van bloembollen (die anders weggegooid zouden worden), maakt dat nog niet goed.

Daarom heeft de Partij voor de Dieren een aantal vragen. Onze fractie wil benadrukken dat onze kritiek niet gaat om individuen en specifieke bedrijven, maar om de noodzaak van het bevorderen van bewustwording en transparantie over de problemen in de sector, zodat burgers eerder een duurzame, natuurvriendelijke keuze maken, die uiteindelijk ook de boeren verder zal helpen.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Deelt u de zorg dat onder andere het gifgebruik in de gangbare bollensector schadelijk is voor de natuur en milieu en dat het ongewenste risico's voor de gezondheid van mens en dier met zich meebrengt?

Antwoord 1:

We delen uw zorg. Daarom hebben we bijvoorbeeld ook besloten dat op landbouwgronden die de provincie Noord-Holland voor 4 en 6 jaar verpacht geen glyfosaat mag worden gebruikt. Zo streven we een gezonde bodem, divers bodemleven en een goede waterkwaliteit na. Alleen als er echt geen alternatief is en gewasbescherming is wel noodzakelijk, dan wordt glyfosaat alsnog toegestaan. De beheerder van de provincie beoordeelt dat samen met een externe expert. De provincie kan vervolgens toestemming geven.

Vraag 2a:

Worden er duurzame, biologische bloemen gebruikt voor het evenement? Zijn er voor de praalwagen van de provincie biologische bloemen gebruikt? Zo ja, waarom is dat niet actief gecommuniceerd?

Antwoord 2a:

Nee, het gebruik van biologisch geteelde bollen is bij de opdracht besproken. Er zijn voor dat moment echter onvoldoende van de gewenste soorten en kleuren bloemen beschikbaar. Ook bloemen met andere milieukeurmerken bleken logistiek en organisatorisch niet mogelijk. Bovendien zou het verzamelen van specifiek biologische bloemen extra logistieke inzet van arbeid en transportmiddelen vragen.

Vraag 2b:

Zo nee, hoe kan de provincie dan de boodschap van het belang van natuurvriendelijke landbouw geloofwaardig verkondigen?

Antwoord 2b:

Onze boodschap in het kader van het Bloemencorso is om de verduurzaming van de landbouw en bollenteelt onder de aandacht te brengen. Deze boodschap is in het ontwerp van de wagen en communicatie tot uiting gekomen. Ons doel is dat in 2030 de landbouw in de provincie Noord-Holland in 2030 natuurinclusief is. Zo werken we met de bollentelers in Noord-Holland aan de voorbereiding van field lab waar natuurinclusieve bollenteelt één van de beoogde speerpunten is.

Vraag 2c:

Erkent de provincie dat als de productie niet biologisch/natuurinclusief was, ook de 'hergebruikte' bloemen voor de provinciale praalwagen niet natuur- en milieuvriendelijk waren geproduceerd?

Antwoord 2c:

Het Bloemencorso maakt gebruik van restproducten van de bloemeteelt. Het is niet bekend op welke wijze de bloemen zijn geteeld. De toegepaste bloemen zijn naar verwachting vooral op een gangbare wijze geteeld, zie antwoord 2a en 2b.

Vraag 3a:

Was de provinciale deelname onderdeel van provinciale beleid voor evenementensponsoring?

Antwoord 3a:

Ja.

Vraag 3b:

Hoeveel geld heeft de provincie aan dit evenement besteed, onderverdeeld in deelname en sponsoring?

Antwoord 3b:

Het totale sponsorbedrag is € 26.250,-, het deelnamebedrag voor een praalwagen en zichtbaarheid is € 25.000,-.

Vraag 4:

Met Provinciale Staten zijn afspraken gemaakt over kaders, doelen en ambities van provinciale evenementensponsoring.

Antwoord 4:

Ja, dit is vastgelegd in de notitie Uitgangspunten evenementensponsoring 2020-2023.

Vraag 4a:

“Bij sponsoring wordt actief gestuurd op onderhandelbare tegenprestaties. Hierbij zetten we, in principe, onze sponsorbijdrage in voor het realiseren van een maatschappelijk doel, zoals verduurzaming van het evenement of participatie.”

Welke tegenprestaties heeft de provincie gevraagd en welke groene maatschappelijk doelen zijn daarmee gerealiseerd?

Antwoord 4a:

Zie ook antwoord 2b, met een deel van onze sponsorbijdrage heeft het Bloemencorso een onderzoek naar gebruik van kleinere aggregaten op de praalwagens gefinancierd (om brandstofverbruik te verminderen) en zijn er nieuwe vlaggen van PET-materiaal aangeschaft.

Vraag 4b:

“We gaan stimuleren dat de evenementen die wij sponsoren steeds meer verduurzamen door een deel van onze sponsorbijdrage hiervoor te bestemmen. Hierbij vragen wij onder andere aandacht voor [...] energiebesparing, vervoersstromen, impact op natuur, gezondheid en (verbetering van) dierenwelzijn.”

Hoe is dit precies gestimuleerd bij het Bloemencorso?

Antwoord 4b:

Zie ook antwoord 2b. We zijn vanaf het begin in gesprek gegaan met het Bloemencorso over verduurzaming van het evenement. Het Bloemencorso is zelf al enige tijd hiermee bezig. Er waren al veel voorbereidingen voor het corso gedaan in aanloop naar de 2020 editie, maar toen kon het evenement niet plaatsvinden. Bij deze editie waren er daardoor nog weinig verbeteringen mogelijk.

Vraag 4c:

Is GS het met ons eens dat het een gemiste kans is dat zo'n groot evenement als het Bloemencorso Bollenstreek geen aandacht besteedt aan bewustwording rond de milieu-impact van de sector en de noodzaak om de transitie naar natuurinclusief en biologisch te maken? Is GS van plan om daarover in gesprek te gaan met de organisatie?

Antwoord 4c:

Zie ook antwoord 2b. Ja.

Vraag 5:

De provincie gebruikt sponsoring om onder andere haar reputatie te versterken. Hoe draagt het kritiekloos promoten van een nog voor het overgrote deel vervuilende sector aan een goede reputatie van de provincie, die de gezondheid van burgers, milieu en natuur zou moeten beschermen?

Antwoord 5:

Zie ook antwoord 2b, we zijn hierover permanent in gesprek met de evenementenorganisaties.

Vraag 6:

Provincie zegt in haar inkoopbeleid bij te willen dragen aan een klimaatneutrale (verminderen van broeikasemissies) provincie met oog voor biodiversiteit, natuurherstel en welzijn van mens en dier. De provincie heeft voor de praalwagens een bloemist de opdracht gegeven op bloemen in te kopen en een ontwerp te maken. In die zin horen ook de kaders voor provinciaal inkoopbeleid toegepast te worden.

Op welke manier heeft deze opdracht positief bijgedragen aan een klimaatneutrale provincie, biodiversiteit en natuurherstel?

“Lead by example”: communicatie, transparantie en bewustwording

Tot nu toe was er bij consumenten weinig bekend over de milieubelasting van bloemen. Transparantie en bewustwording is belangrijk om consumenten een geïnformeerde keuze te laten maken. In onder andere de Omgevingsvisie en in haar economische beleid heeft de provincie het doel gesteld om de grondgebonden landbouw (o.a. bollenteelt) in 2030 natuurinclusief te laten zijn. De provincie heeft zich daarom voorgenomen om duurzaamheid een leidend principe te laten zijn bij de inzet van eigen instrumenten, om goede voorbeelden te stimuleren en anderen uit te dagen om een bijdrage te leveren door te leren van de goede voorbeelden. De Omgevingsvisie heeft het over economische activiteiten die bij voorkeur bijdragen aan een gezonde en duurzame leefomgeving. De provincie heeft ook op verschillende manieren de biologische bollensector gestimuleerd. Maar zonder bewustwording zullen de provinciale groene ambities niet gerealiseerd worden. Zonder het geven van het goede voorbeeld (“ecologisch en duurzaam” communiceren als sociale norm) transparantie, eerlijke communicatie en voorlichting blijft het percentage biologische bollenteelt erg laag in onze provincie en worden de nodige transitieën vertraagd.

De provinciale communicatie rond het Bloemencorso Bollenstreek heeft niet of nauwelijks bijgedragen aan die transparantie en bewustwording over de schadelijke effecten van de gangbare bollensector. In de communicatie via provinciale kanalen wordt vooral veel gesproken over “een kleurrijke en geurende stoet praalwagens”, “bloeiende en geurende hyacinten, tulpen en narcissen” en “het weidse Noord-Hollandse landschap en de bloeiende akkerranden”. Ook wordt gezegd: “het corso wordt vooral bekeken door kinderen en ouderen, dus daarom zijn er ook vlinders en lieveheersbeestjes toegevoegd” en “iedereen kan de kleurrijke en heerlijk geurende themawagens bewonderen”. Na het evenement communiceerde de provincie: “Nog even nagenieten van het Bloemencorso. [...] Hebben jullie ook zo genoten van dit kleurrijk en geurig feest.”

Kortom, de indirecte boodschap is vooral: onze bollenstreek is gezellig en groen.

Antwoord 6:

Zie ook antwoord 2b. Onze boodschap beperkt zich tot onze deelname aan het evenement. Met het ontwerp van onze praalwagens willen we aandacht vragen voor natuurinclusieve landbouw waarbij agrarische ondernemers bij alle activiteiten rekening houden met de natuur op en rond hun bedrijf. Zij kunnen bijvoorbeeld bloeiende akkerranden aanleggen voor bijen en vlinders om zo de biodiversiteit te vergroten. Dat zie je ook terug op de wagen. Mensen en natuur zijn in balans met elkaar. Daarnaast laten het lieveheersbeestje en de regenboog de verdraagzaamheid zien tussen inwoners en bezoekers, maar ook de verbinding tussen land en stad.

Vraag 7:

Provincie Noord-Holland wil de bovengeschetste transitieën snel maken en ze wil dat de populariteit van de teelt en verkoop van biologische bloembollen toeneemt.

Antwoord 7:

Bij het antwoord op vraag 2b is aangegeven op welke wijze de provincie haar ambitie heeft uitgedragen. Voor specifiek de biologische bollenteelt bieden wij ondersteuning aan het eerder genoemde field lab en in het verleden is onderzoek gedaan naar de verbetering en afzet van biologische bloembollen. Tevens vinden gesprekken plaats met gangbare telers over de kansen en belemmering ten aanzien van omschakeling naar biologische teelt.

Vraag 7a:

Is GS het met ons eens dat het dan belangrijk is dat de provincie via verschillende communicatiekanalen bijdraagt aan bewustwording over wat er misgaat in de gangbare sector en wat daar tegenover de voordelen zijn van de transitie naar biologische en natuurinclusieve teelt?

Antwoord 7a:

Bij het antwoord op vraag 2b is aangegeven op welke wijze de provincie haar ambitie heeft uitgedragen.

Vraag 7b:

Bent u het met ons eens dat het kritiekloos meedoen aan promotie van de bollensector in de vorm van het Bloemencorso Bollenstreek hierbij niet helpt?

Antwoord 7b:

Zie antwoord 2b. Wij hebben zowel via het ontwerp van de wagen als in de communicatie het belang van de verduurzaming van de landbouw en bollenteelt in het bijzonder benadrukt.

Vraag 8:

De burgemeester van Haarlem heeft na vragen van de Partij voor de Dieren over hetzelfde evenement aangegeven dat de volgende keer dat er een subsidieregeling van de gemeente wordt afgesproken, beter zal worden gekeken naar duurzaamheidsaspecten, niet alleen van de organisatie van het evenement zelf, maar ook de sector die door het evenement wordt vertegenwoordigt.

In het derde jaar van deze collegeperiode wil GS de doelstellingen van de provinciale evenementensponsoring toetsen en de resultaten evalueren.

Is GS (net als de Haarlemse burgemeester) bereid daarbij nog eens kritisch te reflecteren op haar bijdrage aan het Bloemencorso, en in het vervolg bij beoordeling van evenementen niet sec naar de duurzaamheid van de uitvoering van het evenement te kijken, maar ook naar de duurzaamheid van sector zelf die wordt vertegenwoordigd door het evenement?

Antwoord 8:

Zie antwoord 2b.

Vraag 9:

De provincie heeft via eigen kanalen (inclusief social media van de gedeputeerde Landbouw) ook gecommuniceerd over werkbezoeken langs het Noord-Hollandpad. Daarbij werd gewezen op “de prachtige route langs de bollenvelden” en “dit seizoen is etappe 3 van Den Helder naar Julianadorp echt een aanrader omdat de bollenvelden in bloei staan”. Foto’s van bollenvelden werden gedeeld en een gangbaar bollenbedrijf in Julianadorp in het zonnetje gezet.

Is ook een biologisch of natuurinclusief bollenbedrijf bezocht? Zo ja, waarom is die niet in het zonnetje gezet en wel een bedrijf dat nog steeds gangbaar opereert en landbouwgif gebruikt?

Antwoord 9:

De gedeputeerde brengt veel werkbezoeken aan landbouwbedrijven en neemt deel aan activiteiten die gerelateerd zijn aan de portefeuille recreatie. Het bedrijf in Julianadorp combineert een bollenbedrijf met een camping. We willen met alle landbouwbedrijven, zowel gangbare als biologische, in gesprek blijven over verduurzaming van de landbouwsector.

Vraag 10:

Los van bovenstaande werden ook foto's gedeeld van een bezoek aan een biologische akkerbouwer. Heel fijn. Dat zou de norm moeten zijn in communicatie van de provincie. Zo communiceert de provincie namelijk 'groen en duurzaam' als de gewenste 'sociale norm', wat volgens gedragsonderzoek een van de meest effectieve manieren is om consumenten ook groene keuzes te laten maken.

Is GS het daar met ons eens en is GS bereid om in de toekomst op eigen kanalen (zoveel als praktisch mogelijk) alleen een podium te geven aan ondernemers die duurzaam en natuurinclusief werken of daar serieuze stappen naartoe maken?

Antwoord 10:

Voor de verduurzaming van de landbouw willen wij zoveel mogelijk ondernemers en andere partijen te bereiken. Het is voor begrip en draagvlak van belang om alle geluiden te horen als het gaat kansen, uitdagingen en belemmeringen. Partijen bij voorbaat uitsluiten draagt niet bij aan onze opgave voor de verduurzaming van de landbouw. Ook gangbare bedrijven werken aan verduurzaming.

Vraag 11:

Is GS bereid eigen communicatie te evalueren (met behulp van o.a. bestaand wetenschappelijk onderzoek naar communicatie en gedragsbeïnvloeding), met het doel om te verkennen hoe de provinciale communicatie nog beter kan bijdragen aan het bereiken van de verschillende provinciale klimaat-, natuur- en milieudoelen? Antwoord

Antwoord 11:

Zie antwoord 10. We onderzoeken regelmatig onze eigen communicatiemiddelen, zo evalueren wij in 2022 ook de inzet van onze evenementensponsoring.

Vraag 12:

Is GS in staat een keuze te maken: pioniers in transitie faciliteren en promoten (biologische bollentelers) en achterblijvers (reguliere telers, die ook geen aanstalten maken om de transitie in te zetten) niet (actief) promoten?

Antwoord 12:

Zie antwoord 10.